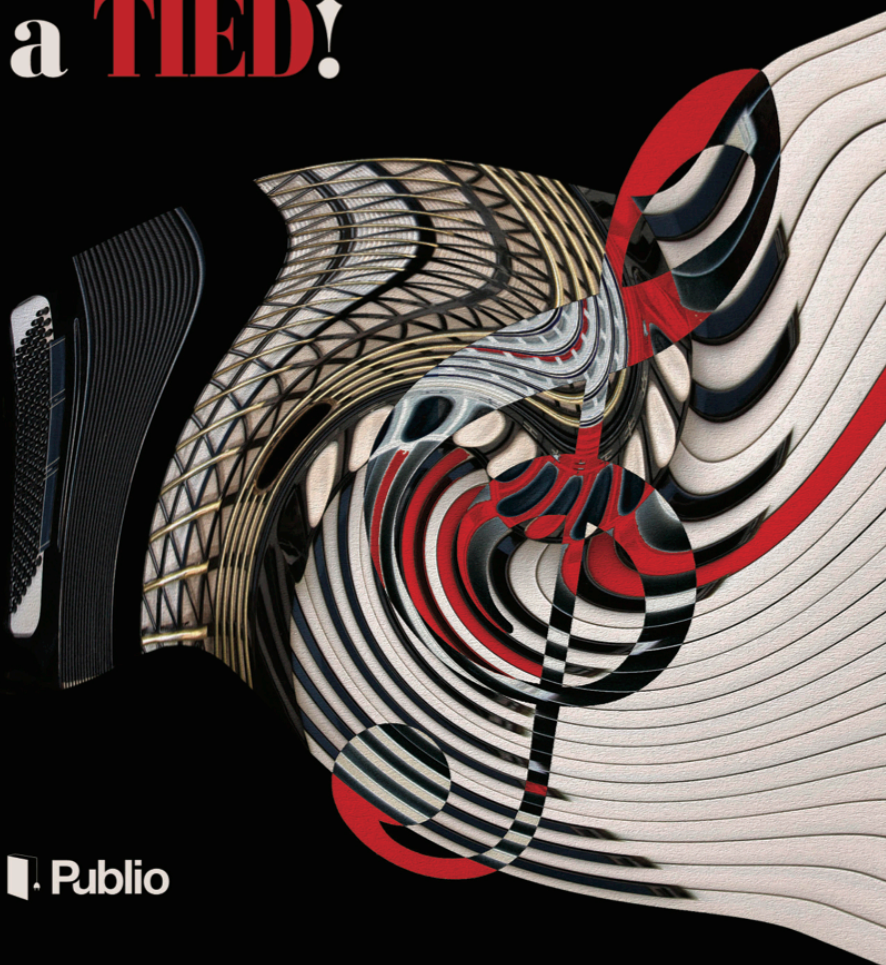

Klotz János

Legyen a zene a **TIÉD!**

 Publio

Tartalom

1. Zenei ABC

- 2. A bábuk (a hangok) és az első játékszabályok
- 3. A hangok tulajdonsága. Az erőter
- 4. Múlik az idő
- 5. Forma, szimmetria

6. Ülésrend: egészhang, félhang

- 7. Az első játszma, avagy a zenei kockajáték
- 8. Zenei organizmus
- 9. Zenei fantomok, avagy a hangok füstkarikái
- 10. Háttér-előtér, kikomponálás
- 11. Isten, áldd meg a magyart!
- 12. Zene és matematika
- 13. Szomorú vasárnap
- 14. Vonalas kotta és az ABC
- 15. Több hang egyszerre
- 16. Ellenpont
- 17. A kettős ellenpont, a disszonancia megjelenése
- 18. „Hangjáték”
- 19. Három hang egyszerre
- 20. Akkord - Harmónia
- 21. Rokonság
- 21.b Akkordkíséret mollban
- 22. Fordítva!

www.publioboox.com

www.zenecsoda.jimdo.com

www.facebook.com/legyenazeneatied/

1. Zenei ABC

Kedves Olvasó! Ugye, egyetértünk abban, hogy szinte mindenki szereti a zenét? Mostanában már nagyon sok helyen lehet zenét hallgatni: rádióban, CD-n, interneten, a tévében, az áruházakban, az autóban, és így tovább... Ennek ellenére a zene szabályait, nyelvét nem sokan ismerik. Akik viszont igen – leginkább csak a zenészek és a zenetanárok –, nem nagyon teszik közzé, amit tudnak. Sokat beszélnek a zene szimbólumairól, a másodlagos jeleiről, a kottáról, az akkordokról stb., de ez nem vezet a zene megértéséhez, a zene kulcsához! Ezért határoztam el, hogy írok egy könyvet, ami a zenét mindenki számára érhetővé teszi. Tehát: zene mindenkinek! Fiatal, felnőtt, öreg, tud hangszeren játszani vagy sem, mindegy! Mindenki számára van a könyvben valamilyen hasznos és fontos információ a zenéről.

A múlt században élt osztrák zenekutatók: Heinrich Schenker és Viktor Zuckerkandl nagyon fontos összefüggéseket fedeztek fel a hangok között. Ezek a szabályok, összefüggések lényegesek. Aki ezeket ismeri és megérti, az előtt a zene titkos birodalma maradéktalanul feltárul! Az én feladatom az lesz ebben a könyvben, hogy bemutassam és elmagyarázzam ezeket a szabályokat. Megígérem, hogy érthető lesz, amit mondani szándékozom. Mindenkire, aki időt szán a könyv elolvasására, és hajlandó erőfeszítéseket tenni a szabályok megértésére – azzal, hogy a játékos gyakorlatokat is elvégzi –, nagy jutalom vár: a zene csodálatos világában otthon fogja magát érezni, és nemcsak hallgatva élvezi azt, hanem végre meg is fogja érteni!

Ez egy játékos zenei tankönyv. Tudom, hogy sokan szeretik a zenét, a zeneelméletet azonban a legtöbbször nem, és maga a tanulás kifejezés sem hangzik mindenki számára jól. Játsszani azonban – sakkozni, kártyázni, társasjátékozni – sokan szeretnek – és mi ezt használjuk ki! Ebben a könyvben a zenét játékként fogom bemutatni, hiszen ki szeret zeneelméleti szakkönyvet olvasni? Egy játék azonban szórakoztató, akkor is, ha szabályok mentén épül fel. Nos, a zene is ilyen játék. Olyan rendszer, aminek megvannak a maga szigorú szabá-

lyai, de amiket a gyakorlatban meg lehet ismerni, és ha megismerjük azokat, még sokkal élvezetesebbé válik számunkra a zenei élmény. Maga a zene elég bonyolult, éppen ezért írok egyszerűen és játékosan róla. Hiszen hányan ijedtek már meg, amikor megláttak egy kottát, vagy a zenészek bennfentes beszélgetéséből el-elcsíptek egy-egy rejtélyes Fisz-t meg Cisz-t? Mintha hottentottául beszéltek volna, nemde? A zenéről beszélgetni egy kívülállóval olyan, mintha idegen nyelven szólnának hozzá. De egy idegen nyelvet meg lehet tanulni! A mai korban ki az, aki nem tapasztalta ezt meg az iskolában vagy egy nyelvtanfolyamon? Ugye, milyen jó érzés volt előre haladni és felfedezni az új nyelvet? Nos, a zenét is felfoghatjuk úgy, mint egy nyelvet, amit szavak és szabályok alkotnak. Ha a zenéről akarunk beszélgetni, akkor ismernünk kell a saját nyelvét. Jó hírem van számodra: ennek a könyvnek a segítségével te is meg fogod tudni tanulni a zene nyelvét!

A zene hasonlít ugyan a nyelvhez, de egy másik közegben is mozog. Mind a kettő: nyelv és a zene is hallható. De a betűk segítségével hangok nélkül is tudunk magunkban olvasni. Egy könyv az néma, de a zene hangos. Ezért a könyvben lévő leírásokat, jeleket a zenéről hallhatóvá kell tennünk. Hogyan? Egyszerűen, énekelve! Kedves Olvasó, ez lesz a te feladatod! Megnyugtatlak: mindenki, aki beszélni tud, az énekelni is tud! Hidd el, ez könnyebben megy, mint ahogy esetleg azt most gondolod. Mindent el fogok neked magyarázni, lépésről lépésre. Ha ismered a Happy Birthday kezdetű születésnapi dalt, vagy emlékszel még az iskolából a János bácsi kezdetű dalra, vagy ismersz bármi más dalt, és azt el tudod énekelni, akkor mindenféle előfeltételt betöltesz a zene nyelvének megértéséhez és elsajátításához, vagyis „a felvételi vizsgád” sikerült!

Semmilyen hangszerral nem lehet olyan gyorsan megérteni a zenét és a belső hallást kifejleszteni, mint az énekléssel! Ha énekszel, akkor aktívan részt veszel a folyamatban, tehát nem csak passzív hallgató vagy. Egy hangot kiénekelni csakis a hangszalagok pontos koordinálásával lehet: egyidejűleg kell elképzelni a fejben a dallamot és a megfelelő hangmagasságot, hogy a dal megszólaljon. Bonyolultan

hangzik? Nem baj, ezt már te is csináltad, még ha nem is tudatosan: amikor egy dalt énekeltél.

Sokan szeretik a zenét, de nem játszanak hangszeren. Te is ehhez a csoporthoz tartozol? Semmi probléma, ez nem előfeltétel ahhoz, hogy megismerd a zene szabályait! Van, aki azonban már tud legalább egy hangszeren játszani. Ez kétségtől előny, de vigyázat, a hangszer elcsábít: a billentyűkre vagy a húrokra irányítjuk a figyelmünket, nem pedig a zene valódi lényegére. A hangszeroktatás az „abszolút kottára” alapul, az ének relatív. Mit jelent ez konkrétan? Egy dallamot énekelhetsz mélyebben vagy magasabban – attól maga a dallam még ugyanaz marad. Természetesen lehet hangszeren is mélyebben vagy magasabban játszani a dallamot, de ez nem olyan egyszerű, mert meg kell változtatni a billentyűket, vagy a fogást, illetve a kottát.

Már említettem, hogy ebben a könyvben a zene világát énekelve fogjuk megismerni. A mi elődeink is így csinálták. Próbálkoztak, kísérleteztek, vagyis játszottak a dallamokkal és az érzelmeikkel. Így születtek meg a népdalok. Itthon, Magyarországon a nép- és gyermekdaloknak nagy hagyománya van. Kodály és Bartók (és persze mások is) sok népdalt összegyűjtöttek fonográffal a vidéket járva, így sok szép dallamot megmentettek az utókor számára. Ezeket a régi, szép dalokat és kedves gyermekjátékdalokat olyan emberek szerezték, akik nem ismerték a zene elméletét, pusztán a velük született zenei ösztön vezérelte őket. Szó szerint játszottak a hangokkal, és eközben fontos zenei szabályokat fedezhettek fel. Leginkább énekeltek, hiszen akkoriban még sokkal nehezebb volt hangszerhez jutni és a hangszerjátékot a nagy elődöktől elsajátítani. Ez a folyamat nemcsak itt nálunk, hanem az egész világon hasonló volt.

Kedves Olvasó, neked is megvan ez a született zenei ösztönöd, és tudsz énekelni is! Egy természetes módszert akarok neked megmutatni a könyvben, amivel a zene világát az éneklésen keresztül tudod felfedezni. Mint ahogy már említettem, nagy jutalom vár majd rád a folyamat végén!

Legtöbbször megzenésített szövegeket, azaz dalokat énekelünk. A dallamok hangokból állnak. A hangok különbözőek: vannak mélyek

és magasak. A hangok bizonyos rendszerbe vannak foglalva, mint az anyanyelvünk is, ami szavakból és nyelvtani szabályokból áll. Ha olvasni akarunk, szükségünk van az ABC-re. Ha a láthatatlan zenét akarjuk feljegyezni, akkor szintén szükségünk van valamilyen betűre vagy jelre. De milyen jelek, betűk lehetnének ezek?

Van egy jó musical, „A muzsika hangja”. Mária, az árvaként kólostorba kerülő, és ott apácának készülő fiatal novícia többet foglalkozik az énekléssel, mint az imával. Elküldik egy családhoz nevelőnőnek, ahol hét gyerek van. Mária megszeretteti velük az éneklést. Ebben a musicalben van egy dal, a „Dó-ré-mi”, amiben a gyerekeknek elmagyarázza a zene lényegét. A dal szövegírója Oscar Hammerstein, aki kitűnően fogalmazta meg, hogy mik a zene betűi, azok mit jelentenek, és hogyan lehet dallamot költeni, zenét szerezni. Ezért most bemutatom a dal szövegét, amit Mária énekel.

„Hát, kezdjük az elején mindjárt, az elején kezdeni jó.

Mert az olvasást hogy kezdik?

Á, bé, cé.

Az éneklést így kezdik: dó, ré, mi.

Az első három, halljam, mi?

Dó, ré, mi.

Dó, ré, mi, fá, szó, lá, ti...

Dó, egy domb, egy szép zöld domb,

Ré, egy régen látott rét,

Mi, mi együtt, ez a mi,

Fá, a fák fölött az ég,

Szó, egy szó, szórakoztató,

Lá, és örül, aki lát,

Ti, ti tudjátok is már, hogy most újra itt a Dó.”

Jó lenne, ha a dalt meghallgatnád!

Link: videoklip az interneten <https://youtu.be/Xnj00RNUOos>

A dal szövege nagyon jól és egyszerűen megfogalmazta a lényegét! Ha valaki olvasni akar megtanulni, akkor az első három betűvel kezd: a/ á, b, c. Ha valaki a zenét akarja megtanulni, akkor a dó, ré, mi-vel kezdjen! Ezek az első zenei hangok. Természetesen tudni kell, hogy a három szótag – dó, ré, mi – mögött milyen zenei fogalom van.

A három zenei betűvel három különböző magasságú hang van összekötve, amit a fenti dalban is lehet hallani. Amikor Mária dó, ré, mi-t énekel, akkor valóban három, különböző hangmagasságot lehet hallani. Az első hang, a dó a legmélyebb, aztán a ré jön, ami magasabb, mint a dó. Aztán a mi jön, ami még magasabb. Észrevetted, hallottad ezt? Ha nem, akkor hallgasd meg újra a dalt, és figyelj meg, hogy amikor a dó-ré-mi elhangzik, akkor emelkedő dallamot lehet hallani.

A szövegben vannak még más fontos információk is. Megtudjuk, hogy nemcsak három, hanem hét zenei betű, azaz hang van: dó, ré, mi, fá, szó, lá és ti. Megtudjuk, hogy a ti után megint egy dó jön – de ez a második dó, amit Mária énekel, sokkal magasabb, mint az első dó. A dal szövege azt is megmutatja, hogy a hangok bizonyos sorrendben fordulnak elő, és a sorrend hét hang után újakezdődik: dó, ré, mi, fá, szó, lá, ti és dó.

Mit énekelt Mária? „Hát, kezdjük az elején mindjárt, az elején kezdeni jó”. Akkor kezdjük mi is az elején! Csináljunk egy kísérletet! Nem fizikait, hanem zeneit. Ehhez szükségünk van hangokra, azaz egy dalra. Ez lesz az első dal, amit a mostani zenetanulásod során énekelni fogsz. Ez a dal, ez az éneklés arra szolgál, hogy hallható élményben legyen részed. Sok zenei szabályt, összefüggést gyorsabban tudunk megérteni a hallás útján, mint leírásokból. Biztosan ismered ezt a dalt: „János bácsi”, ami egyébként egy francia népdal. Valószínű, hogy az iskolában, az énekórán neked is meg kellett tanulnod.

Miért énekeljen egy felnőtt gyerekdalt? Először is, mert szükségünk van egy olyan dalra, amit sokan ismernek. Másodszor, mert már egy egyszerű gyerekdal is tartalmaz mindent, ami lényeges a zenében, vagyis megmutatja a zene alapvető szabályait. Nem akarok olyan dolgokról írni, amiket az olvasóim nem hallanak. Ezért kell most neked

is énekelned. Így lesznek a magyarázatok, a leírások, a jelek hallható hangokká
átváltoztatva. Énekre fel!

Énekgyakorlat:

János bácsi, János bácsi,
Keljen fel, keljen fel,
Harangoznak délre,
Harangoznak délre,
Bim, bam, bom
Bim, bam, bom.

Ezzel a szöveggel is ismerheted:

János bácsi, János bácsi,
Keljen fel, keljen fel,
Zúgnak a harangok, (vagy: szólnak a harangok)
Zúgnak a harangok,
Bim, bam, bom,
Bim, bam, bom.

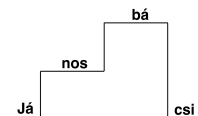
Beszéljük most meg röviden a hallási élményt, amit az éneklés által tapasztaltál meg. Valószínű, olyan hangon kezdted el a dalt, amit kényelmes volt kiénekelned. Ez viszont attól függ, hogy ki vagy. Ha nő vagy, akkor minden bizonnyal magasabban, ha pedig férfi, akkor mélyebben kezdted. Tehát a zene első játékszabálya: egy dalt, egy dallamot különböző hangmagasságon el lehet kezdeni, mégis ugyanazt a dallamot halljuk. Bizonyítsuk be együtt!

Énekeld el újra a „János bácsi” kezdetű dalt, de most egy kicsit mélyebben, aztán meg magasabban kezd el. Próbáld ki először szöveggel, utána meg dúdolvá vagy lallázva!

Mi történt most? Másféle hangmagasságon énekeltél, más zenei hangokat, a dallam mégis ugyanaz maradt. Hogyan lehetséges ez? Erre

csak egy helyes magyarázat lehet. Nem a hangok magassága, hanem a hangok egymás közötti viszonya alkotja a dallamot. Itt álljunk meg egy pillanatra, mert ez nagyon fontos szabály! A hangok közötti viszony a zene sajátossága. (Hogy milyen viszonyban vannak a hangok egymás között, arról majd a következő fejezetekben részletesen fogunk tárgyalni.)

Mit hallottál még? Vizsgáljuk meg a dal első részét: először szótagoljunk, mert így is énekeljük: Já-nos bá-csi. Az első három szótag, Já-nos-bá, eltérő hangmagasságokon hallatszik. Mint ahogy a lépcsőfokok emelkednek, úgy változik fokozatosan a dallam iránya is. Az első három hang, illetve szótag, Já-nos-bá, mindig feljebb emelkedik. Az utána következő hang, amit csi-szótaggal énekeltünk, mélyebb. Ezzel a hanggal a dallam irányt változtatott. Aki jól odafigyel, az hallja, hogy a „Já” meg a „csi” szótagokat ugyanazon a hangon énekeltük. Négy szótag, de csak három hang van. Bonyolultan hangzik? Az alábbi kép segíteni fog a megértésben:

Utána halljuk, hogy a hangok sorrendje, mint a szövege is (János bácsi, János bácsi), megismétlődik. Csak eddig nézzük most a szöveget és a dallamot. A következő lépés az lesz, hogy a szöveget megváltoztatjuk: a „János bácsi” helyett dó-ré-mi-dó-t énekelünk. Tehát a dallam marad, csak a szöveg változik. Énekelj el a dallamot az új szöveggel!

Énekgyakorlat: dó-ré-mi-dó | dó-ré-mi-dó.

Mi történt? Az első hangot, amivel kezdted, dó-nak neveztük, a másodikat, ami magasabban hangzik, ré-nek, a következőt, ami még magasabb, mi-nek, és az utolsót, ami megint mélyebb, és úgy hangzik, mint az első, megint dó-nak mondtuk. Tehát mindegyik hang kapott

egy nevet. Ugyanúgy, mint ahogy Mária a „Dó-ré-mi” dalban megmutatta. Kísérlet: Most énekeld megint a „János bácsi” dallamát a hangok nevével, de most kezd mélyebben vagy magasabban.

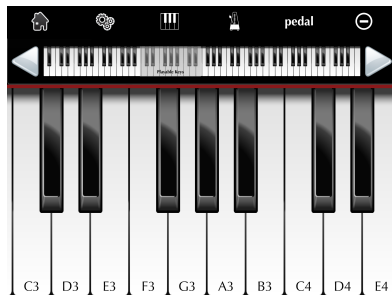
Énekgyakorlat: dó-ré-mi-dó, dó-ré-mi-dó.

Mit hallottál, mit vettél észre? A dallam ugyanaz maradt – és a hangok nevei is. Ez előnyös ránk nézve: nem kell új neveket bevezetnünk, ha ugyanazt a dallamot mélyebben vagy magasabban kezdjük. A hangszótagok elnevezése nem a hangmagasságtól függ. Ezt fontos felismerés!

Mit énekelt Mária? „Dó-ré-mi”. Mit énekeltél az előbb? Dó-ré-mi-dó. Észrevetted a hasonlóságot? Az első három hang megegyezik mindkét dalban. Amikor a dó-ré-mi elhangzik, akkor egy emelkedő dallamot lehet hallani. Ez így volt mindkét dalban: a „János bácsi”-ban is és a „Dó-ré-mi”-ben. Ez azt mutatja, hogy a dallamok ugyanazokból a zenei „betűkből”, azaz hangokból vannak felépítve. A hangszótagok teszik lehetővé, hogy a zene struktúrájáról konkrétan tudjunk beszélni. A hangszótagok megmutatják, hogy egy dallamban milyen sorrendben fordulnak elő a hangok. Így egyszerűen és gyorsan fel lehet írni a hangok sorrendjét egy dallamban (dó-ré-mi-dó).

Zárjuk ezzel az első fejezetet. Tarts egy kis szünetet, mielőtt tovább olvasol. Gondolkodj el azon, hogy milyen dalokat ismersz még. És persze énekeld is el azokat!

Még valami! Mivel a zene hallható, jó lenne, ha lenne egy hangszered is. Elsősorban persze énekelned kell, de ha ebben gyakorlatlan vagy, a hangszer jó segítségnek bizonyul a hangok elővarázslásában. Ha jelenleg nincs hangszered, akkor vegyél egy – viszonylag olcsón beszerezhető – xilofont vagy metallofont, vagy egy melodikát. Ha pedig okostelefont használsz, vagy van tableted, számítógéped, akkor ingyen le tudsz tölteni zongora/orgona applikációt, amin nemcsak a billentyűket láthatod, de hallhatod is a hangot, ha megnyomod a képernyőn. Így a szem tud a fülnek segíteni.

Foglaljuk össze, hogy mit tudtál meg ebben a fejezetben!

A zene hangokból áll. Hét különböző, tipikus hangmagasságot említettünk meg. Ezeknek a hangoknak nevet adtunk, hogy tudjunk róluk konkrétan beszélni: dó, ré, mi, fá, szó, lá, ti. A hangok különböző sorrendje alkotja a dallamot, a zenét. Ha a hangokat sorrendbe állítjuk, tehát azok egymás után csendülnek fel, akkor emelkedő vagy süllyedő dallamot kapunk. Egy dallamot különböző hangmagasságokon is el lehet énekelni, de attól a melódia nem változik. Megjegyzendő, mert nagyon fontos felismerés: nem a hangok magassága, hanem az egymás közti viszonyuk a lényeges. E szabály megértése fontos előfeltétel a zenei rendszerének megértéséhez. A hét hang sorrendje megismétlődik, a ti után megint a dó jön.

6. Ülésrend: egészhang, félhang

A hangokat a hallószervünk segítségével tudjuk felfogni. Egy új dolog tudatosítása az agy számára információfeldolgozást jelent. Az agyunk legkönnyebben az optikai, azaz a látható információkat tudja feldolgozni. A látásunk általában jobban fejlett, mint a hallásunk. Van, akinek jó a hallása, másnak kevésbé. Sokan azért riadnak el a zene közelebbi megismerésétől, mert azt hiszik, nincs jó hallásuk, és ezért nem tehetségesek a zenében. Szerencsére ez nem igaz, mert mindenkinben ott a veleszületett zenei ösztön, és a zenei hallást is lehet fejleszteni, például a hangszótagokkal (szolmizációval) való énekléssel. Ha az új információt legkönnyebben a látással tudjuk felfogni, akkor azt használjuk! Ezt a tényt a már évszázadokkal előttünk élt zenészek, pontosabban az éneklő szerzetesek is felismerték és alkalmazták. Lehet, hogy az olvasók nagy része nem tudja, hogy az ismert európai zene nagy része a kolostorokban élő szerzetesek révén alakult ki. Ők jöttek rá arra, hogy hogyan lehet egy dallamot, ami csak hallható, láthatóvá tenni. Így is mondhatjuk: zene a szemnek!

Úgy ismert, hogy Arezzói Guido (a szerzetes, akiről már írtam) fejlesztette ki a különböző magasságú hangok ábrázolását vonalak segítségével. A vonalak egy koordinátarendszert képeznek, amiben a hangmagasságot letről fölfelé ábrázoljuk, azaz vertikálisan. A hangok időbeli előfordulása pedig horizontálisan, balról jobbra történik.

Ez nagyon megkönnyíti a láthatatlan zene lejegyzését. Most akarattal kerülöm a kotta szó használatát, mert az néhány olvasót elriaszthat, de a vonalakat és a koordinátarendszert mindenki ismeri. Nézzük meg most ezt a zenei koordinátarendszert közelebbről. Kezdjük megint az elején! Húzok egy vonalat. Ez a vonal a teret három részre osztja: a vonal alatt, a vonalon és a vonal fölött.

fent

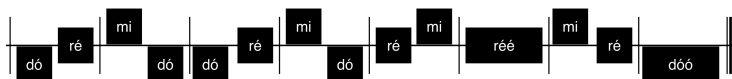
↑ -----vonalon-----

lent

Tehát így három különböző hangfokot lehet egyszerűen, gyorsan ábrázolni. Eddig így írtam: | dó ré mi |. Most így lehet ábrázolni.

mi
-----ré-----
dó

A szemünk a különbséget rögtön felismeri. Így a hangok viszonyát, térbeli elhelyezkedését még jobban el tudjuk képzelni. Aki tud olvasni és írni, az meg tudja tanulni a zenei koordináta-rendszer olvasását és írását is! Akkor ne is pazaroljuk az időt! Kedves Olvasó, olvasd el most rögtön a következő dallamot. A hangot egy fekete négyzet szimbolizálja (mert így lehet a fokokat, lépcsőket jól látni). A négyzetek hosszúsága mutatja meg a hangok hosszúságát. Ez a kép sok fontos információt közöl a dallamról.

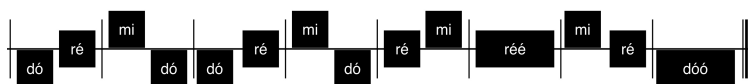
Olvasógyakorlat: Mutass a képen minden hangra, miközben hangosan felolvasod a hangszótágokat!

Ez volt az első lépés a képes zeneíráshoz. De most ezt a képet hallhatóvá kell tennünk, ezért énekre fel! A három hangfokot (dó-ré-mi), mint már a tenyeredet, olyan jól ismered. Ezért a dallamot el tudod képzelni a zenei memóriádban.

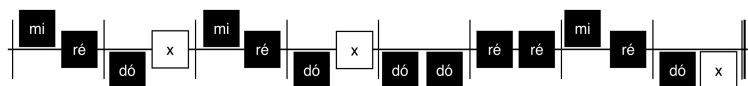
Énekgyakorlat:

Sikerült? Netán ez volt számodra az első - most leírom - kottából való éneklés?

Nem boszorkányság ez, csak meg kell szokni, és lépésről lépésre, azaz vonalról vonalra haladni. Egy vonallal három hangfokot lehet ábrázolni. Nem kell öt vonal az elején, egyelőre egy is megteszi. Nézzük meg még egyszer figyelmesen a hangképet. Milyen fontos információkat tartalmaz?

Jól látható a hangfokok elhelyezkedése és a hangok sorrendje, a dallam folyása az időben. A hangok kettős csoportba vannak rendezve, az ütemek függőleges vonallal (ütemvonal) vannak elválasztva. Azok a hangok, amiket hosszabban éneklünk, valóban hosszabbnak látszanak. Észrevetted, hogy az eleje hasonló, mint a „János bácsi” kezdete? A hatodik ütemben a ré hosszan van kitartva (rée). Ez azt jelenti, hogy itt a feszültséget, amit a ré hangfok képvisel, még a hosszabb hanggal is alá lehet támasztani. Utána egy ereszkedő hangsor, mi-ré-dóó következik. A dallam hosszabb dó-ra végződik, ami a játékszabálynak megfelel: „Egy dallam a dó-ra végződik.” Mint egy filmben: van egy kezdet, aztán a cselekmény kibontakozik, majd jön a vége, a happy end. Most mutatok egy másik egyszerű dallamot.

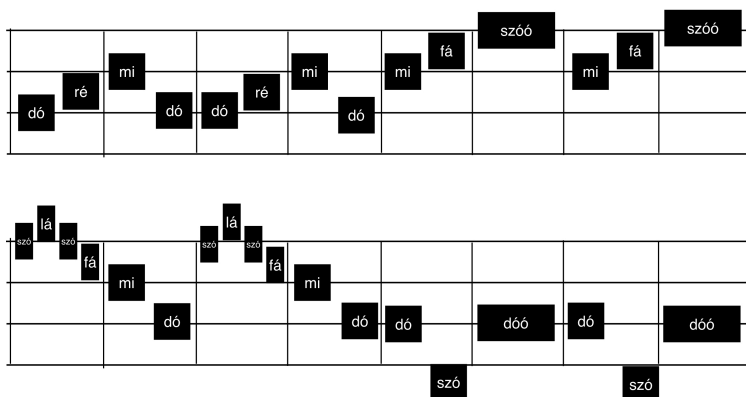
Itt most van egy új jel, egy fehér, azaz üres hang, vagyis egy rész, ahol nincs ének: szünet van. A szünetnek is adott időtartama van, amit a képről könnyen le lehet olvasni. Most azt javaslom, hogy megint mérd a kezdeddel az időt, így tudod a dallam tempóját (lassú/gyors) és az egyes hangok, illetve a szünet időtartamát meghatározni. Énekre fel!

Vizsgáljuk tovább a hangok ábrázolását a zenés koordináta-rendszerben! A „János bácsi” dallamot már jól ismered (talán már lassan

unalmas is, de nem akarok olyan dallamról írni, amit nem ismersz). Ha ezt akarjuk láthatóvá tenni, akkor több vonalra van szükségünk, mert ez a dal hét különböző hangfokból áll. A sorrendet talán már kívülről tudod, de azért megmutatom újra:

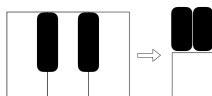
dó ré	mi dó	dó ré	mi dó	
mi fá	szóó	mi fá	szóó	
szó-lá szó-fá	mi dó	szó-lá szó-fá	mi dó	
dó szó,	dóó	dó szó,	dóó	

Nézd meg az ábrán:

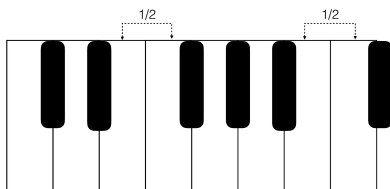

Mielőtt azonban a zene látható ábrázolásával tovább foglalkozunk, szükségünk lesz egy rövid kitérőre. Gondoltál már arra, hogy miért ilyenek és ekkorák a zongora billentyűi? A billentyűk elhelyezése megmutatja a hangfokok „ülésrendjét” a zenében. Ezért van hét fehér és öt fekete billentyű. A nagyságuk, a méretük egy praktikus tény függvénye: a kezünk méretéhez igazodik. Így lehet kényelmesen játszani a billentyűkön. Ha a fekete billentyűk is olyan szélesek lennének, mint a fehérek, akkor az ujjunkkal nem érnénk el a távol fekvő billentyűket (hangokat), amik előfordulhatnak a különböző dalokban. Ha alaposan megnézzük a zongorát, akkor látjuk, hogy a fekete bil-

lentyűk szélessége fele a fehérekének. Ez egy érdekes felismerés, mindjárt meglátod!

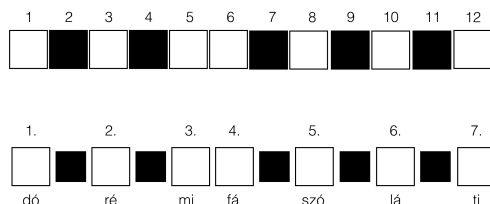
Akkor ez azt jelenti, hogy van fél- és egészhang is? Igen! Talán már hallottál is erről. Az egész- és félhang távolságot jelent. A kiinduló egység az egészhang, ami viszont két félből tevődik össze. Azonban látjuk a zongorabillentyűkön, hogy a fehér billentyűk között két helyen nincsen fekete!

Ez azt mutatja, hogy ott a hangok közötti távolság kisebb, mint egy egészhang: csak egy félhang. A Dó-család hasonlata segíthet: az anya (mi) és a kislánya (fá), illetve az apa (dó) és a kislánya (ti) szorosan egymás mellett állnak, nincs köztük más „családtag”. Ez a távolság hallható is, amikor egy hangsort éneklünk, amiben mi és fá egymás után fordulnak elő: | dó ré mi fá mi ré dó |. Ennek a ténynek a megértéséhez további magyarázatra van szükség.

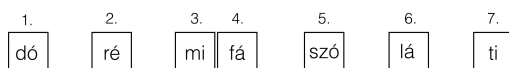
A hangfokok tulajdonságairól, egymás közötti viszonyáról, illetve az erőkről már írtam. Most a hangfokok térbeli elhelyezkedését fogjuk megvizsgálni. De a kettő: a térbeli elhelyezkedés és a hangok közti erők egymással összefüggenek. Mivel ez egy absztrakt fogalom, ami egy láthatatlan dimenzióban játszódik le, ezért egy látható segédeszközre van szükségünk. Megint a zongorabillentyűket fogjuk használni. Ezúttal azt képzeljük el, hogy a billentyűknek – a fehéreknek és a feketéknek is – egyforma a szélessége és a hosszúsága. Ezeket még

számokkal is megjelölöm, így aztán láthatóvá válik a minta, a struktúra.

Így világosan látszik a hangok rendje, azok elhelyezkedése, hogy milyen távolságban vannak egymástól. Látszik az is, hogy a lehetséges tizenkettő hangból hét lett kiválasztva. Ezt a tipikus rendet, ami az egész- és a félhangok sorrendjét tartalmazza, egy kiinduló alaphangtól számolva, diatonikus rendnek hívják. Mit jelent az, hogy diatonikus? Általában nem szeretek az elején zenei szakkifejezést használni, mert nemhogy segítené a kezdőt, hanem inkább még jobban megzavarja, mert nem ismeri a fogalom mögötti zenei tényit.

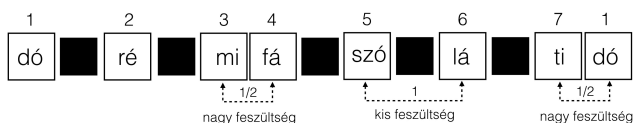
Ennél a zenei szakkifejezésnél azonban (diatonika, diatonikus) kivételt teszek, mert nagyon fontos fogalomról van szó. Először is, a szó két részből áll: „dia” és „tonika”. Ezek görög eredetűek: a tonika a „tonos” szóból ered, ami feszültséget jelent. Emellett néhány európai nyelvben (németül: Ton, angolul: tone) még magát a hangot is jelenti. A diatonikus azt jelenti, hogy a hangokon (feszültségeken) „áthaladva”. Ez a hangsor 7 fő hangfokból (törzshangból) épül fel, amik egymástól egész- vagy félhang-távolságban állnak. Ha most a fehéreket külön, előbbre rajzolom, akkor még egyszerűbb a természetes diatonikus hangsor ábrázolása.

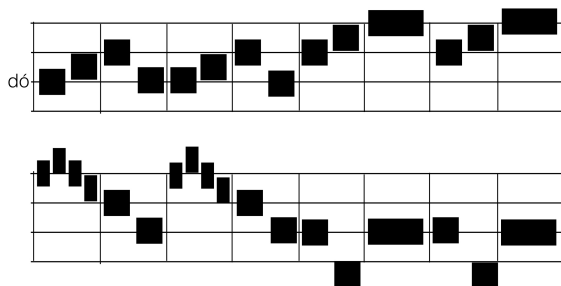
Sokszor írtam már a hangok közötti viszonyokról, erőkről, azok fontosságáról. Ezek alkotják, ezek építik fel a zene lényegét a hangfo-

kokon keresztül. Tehát a zene a hangfokok között lévő feszültségek, erők dinamikusan változó állapota. Mi a hangok közötti viszonyokat, az erő állapotváltozását fogjuk fel mint dallamot. Bonyolultan hangzik ez? Valószínű, de ezt fontos tudnunk, különben nem értjük meg a zene játékszabályait. Szerencsére van egy nagy segítségünk, a velünk született hallásunk. Ez megkönnyíti a sok fogalom (feszültség, erő, szabály, rend) megértését. Aki énekel, az hallja és érti, és a gyakorlatban csinálja azt, amiről az előbb írtam. Röviden: a hangok rendje egy megadott rendszer: egész- és félhangok sorrendje. A félhang azt jelenti: nagy feszültség, az egészhang: kisebb feszültség. Hm, ez nem logikus, ugye?

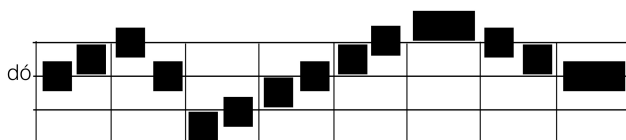
Így gondolnánk: kisebb távolság - kisebb feszültség, nagyobb távolság - nagyobb feszültség! Mit érez a fülünk? A választ énekelve kapjuk meg: | dó ré mi fá mi ré dó |. Egyértelműen halljuk, hogy a mi és a fá között nagyobb a feszültség. Ami közelebb van egymáshoz, az sűrűlödik, csiszolódik. Ezzel a hasonlattal lehet könnyebben megérteni és megjegyezni a félhanghoz kapcsolódó feszültséget.

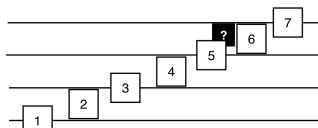
Fontos ismerned az egész- és félhang fogalmát, mert fontos szerepet játszanak a hangok ábrázolásában (a vonalak segítségével). Térjünk most vissza a hangképhez:

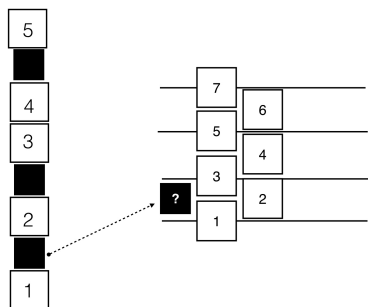
A hangszótagok nélkül elvesztettük az orientálódást. Látjuk továbbra is, hogy melyik hang van magasabban, melyik mélyebben. Mivel tudjuk, hogy a dallam első hangja a dó, összehasonlítjuk a többi a kezdőhanggal, tehát minden más hang helye relatív. Ezért nevezzük ezt az ábrázolási módszert relatívnak, mert a hangfokok relatívan, a középpontban álló dó-hoz viszonyítva vannak megadva. Ez a fogalom: relatív, azt is jelenti, hogy a kezdőhangot, a dó-t is lehetséges másik vonalra helyezni, feljebb vagy lejjebb. Természetesen akkor a többi hang pozíciója is megváltozik.

Térjünk vissza a zongora billentyűihez. Hány fehér billentyűt lehet a vonalas zenei koordináta-rendszerben leképezni? Csak hetet! Miért? Mert a vonalakkól álló zenei koordináta-rendszerünk (kotta) felbontása nem elég nagy. Pontosabban: nem 12 fokot, hanem csak 7 tud ábrázolni. Másképp fogalmazva: a vonalas kottarendszer a hét diatonikus, természetes hangfokot tudja leképezni. A többi öt hangfoknak nincs helye. Ennek történelmi háttere van. A középkori zenében, a gregoriánban, amit a szerzetesek énekeltek, minden dallam csak 7 hangfokból állt.

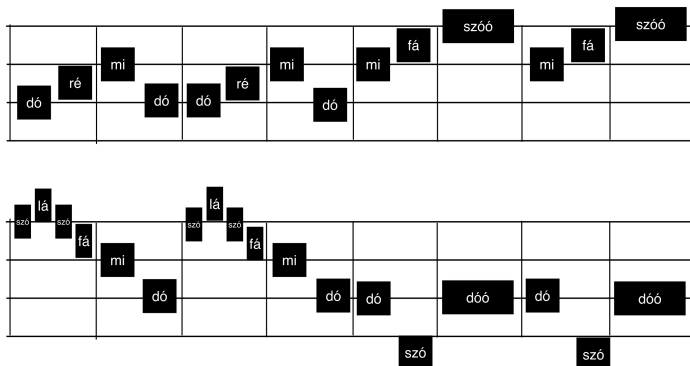

A hangok térbeli és vonalas ábrázolása között elég nagy a különbség. Sajnos a hagyományos kotta sok fontos zenei fogalmat eltakar. A vonalas kottarendszer felbontása nem elég finom ahhoz, hogy a félhangokat ábrázolni tudja, de más jelek segítségével ez is lehetséges.

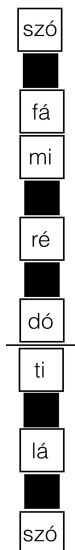
Mi jelenleg még más jeleket nem használunk, mert még a hangfokokat is láthatóvá tesszük. Ezért fogom a legtöbbször mindkettőt megmutatni, hogy a fontos zenei összefüggések láthatóak és így könnyebben érthetőek legyenek. Tehát ha valaki kottát akar olvasni, és a zenét érteni akarja, akkor ismernie kell a hangfokok térbeli rendjét és nevét, illetve előre tudnia kell, hogy hol vannak a félhangok. Természetesen ismernie kell még a dó helyét a vonalas koordináarendszerben, mert minden más hang ahhoz viszonyul.

Mi most egy darabig ezt a módszert, a vonalak és a hangfokok kombinációját fogjuk használni. E két információ segítségével könnyebben el tudjuk képzelni, hogyan hangzik a melódia. Így még a kezdő zenekedvelőnek sem lesz megerőltető a tanulási folyamat. Természetesen az abszolút kottát is be fogom mutatni, de csak később, a megfelelő pillanatban. Mivel most csak egyedül, kíséret nélkül énekelünk, a relatív koordináarendszer (kotta) is megteszi. Tehát akkor nézzük meg az egész dal hangképét:

Feltűnik, hogy a kezdő hangfok, a dó a második vonalon van. Miért nem feljebb vagy lejjebb? Azért, mert a dallam hangterjedelme elég nagy, az alsó szó-tól a felső szó-ig terjed. Úgy kellett elhelyeznem a hangfokokat a 4 vonal segítségével, hogy a legmagasabb és a legmélyebb hang is beleérjen. Ez a távolság egy oktáv, azaz 8 fok, elég nagy (szó,-lá,-ti,-dó-ré-mi-fá-szó = 1-2-3-4-5-6-7-8). A dallam képszerű ábrázolása révén látjuk, hogy a végén az alsó szó-t érinti a dallam.

Előtte azonban már a felső szó-t is elérte, így alakult ki az oktáv (8) távolság a felső és az alsó szó között. Látod ezt?

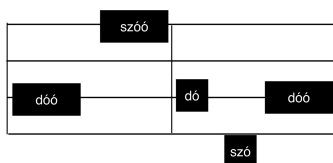

Ez egy fontos felismerés! Sok ilyen dal, zene van, ami a hangközpontban lévő dó-t felülről és alulról is elhagyja, illetve megközelíti. Ez szó szerint egy játék: játék a hangokkal. Ezt tudták, illetve érezték a francia népdal, a „János bácsi” alkotói is. A zenei gyakorlatban ez a lehetőség, hogy a dó középen, a többi hang pedig felette és alatta helyezkedik el, gyakran előforduló, mondhatni, tipikus eset. Ezért ezt most másféle rajzzal mutatom meg. Ez egy hangoszlop.

Ezt gyakran fogom használni, mert nagyon fontos összefüggéseket mutat meg. Beszéljük meg ezeket most lépésről lépésre! De előtte egy kísérlet: énekeld el a következő egyszerű dallamot, ami csak dó-ból és felső meg alsó szó-ból áll. Kezdd középfekvésben, vagyis olyan hangmagas-

ságon, ami kényelmes, természetes. Miért? Mert ha túl mélyen kezdesz, akkor az alsó szó-t nehéz lesz kiénekelned. Látod, ez hasonlít az előbbi dallam ábrázolásához: ott is középen kellett kezdened, hogy a nagy oktáv távolság kiferjen. Tehát íme, egyszer láthatóan, kotta formájában, és most hallhatóan, énekként:

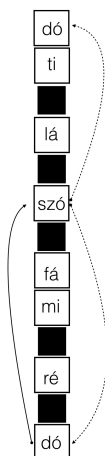
Énekgyakorlat: | dóó szóó | dó szó, dóó ||

Sikerült hangszer segítsége nélkül, a zenei memóriádból felidézni a dallamot? Ha nem, akkor gondold először a természetes, diatonikus, dúr-hangsor első felére, és énekelj: | dó ré mi fá szó |. Így már halld a két hangfok, a dó és a szó hangzását. Utána meg gondold a „Bim-bam-bom” rész dallamára, és akkor tudni fogod, hogyan kell a dó-szó,-nak hangzania. Ha semmiképpen sem megy még, akkor segíthet a hangszered.

Most próbáld meg ezt énekelni: dó ré mi fá szóó < szó fá mi ré dó

< dó ti, lá, szó, lá, ti, dó. De úgy csináld, hogy miközben éneksz, mutass mindig az ujjaddal a képen a hangra, ahol tartasz. Ezzel két dolgot, a látható képet, azaz a térbeli információt és a hallható hangokat kötöd össze a fejedben.

Ezzel a dallammal most a zenei központot, a dó-t két irányból, fentről és letről közelítetted meg. Mint egy hullámszerű mozgás: le és fel. Már írtam, hogy a természetes hangsor közepe a szó-nál van. A szó-nál messzebbre nem lehet eltávolodni a központtól, a dó-tól. Ott ugyanis fordulópont van: mindegy, melyik irányba folytatódik a zenei mozgás, a végén a dó-hoz ér. Bizonyítsam be? Énekelj el ezt: | dó ré mi fá szóó | és most választ-

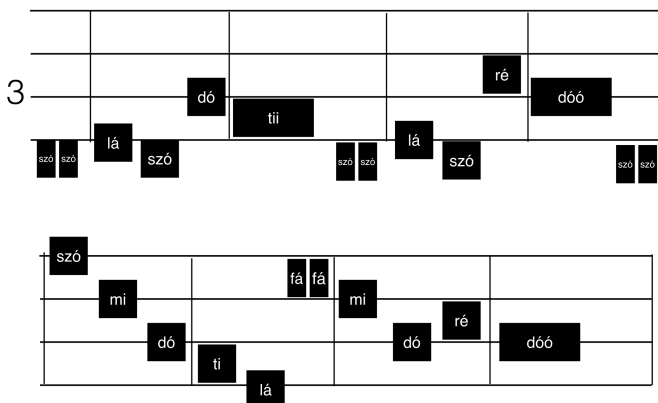
hatsz: vagy lefelé folytatod, és akkor kicsit hosszabban éred el a dó-t: | szó fá mi ré dó |, vagy felfelé kanyarodsz, és akkor rövidebben: | lá ti dó|. Akár lent fejezted be, akár fent, mindegy volt, mert a stabil állapot, a megnyugvás, a befejezettség érzése mindkét esetben bekövetkezett.

Énekgyakorlat: | dó ré mi fá szóó | vagy ↘ | szó fá mi ré dó | vagy ↗ | szó lá ti dó|

Érhető? A hangok térbeli elhelyezésének ismerte elengedhetetlen a zene megértéséhez, továbbá sok új lehetőséget ad egy dallam formálására is. Az apa (dó) befolyása mindig érezhető: ha a nagyfia (szó) rövid időre szóhoz is jut, utána megint átadja az apjának az „utolsó szó” jogát. Bizonyítsam be ezt is? Most itt az idő egy új dal eléneklésére! A világ nagy részén ismert a „Happy Birthday” kezdetű születésnapi dal (eredetileg óvodai dálnak szánták). Ha nem tudod angol szöveggel, akkor csak dúdold, mert minket most csak a dallam érdekel. Énekre fel!

Énekgyakorlat:

Happy Birthday to You
Happy Birthday to You
Happy Birthday Dear ... (név: például Éva)
Happy Birthday to You.

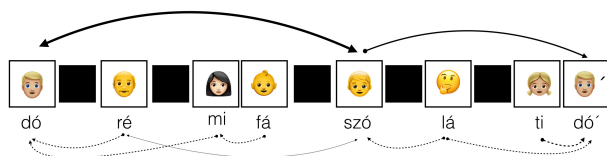
A kép sok fontos információt tartalmaz. Hol kezdjük? Az elején! Először is, most négy vonalra van szükségünk, hogy minden hangfokot ábrázolni tudjunk. Ha az egész képet nézzük, akkor láthatjuk, hogy a dallam az alsó szó-tól a felső szó-ig tart, és a középben elhelyezkedő dó-ra végződik. Most beszéljük meg részletesebben. Egy szám, a 3-as áll az elején. Ez azt jelenti, hogy három egység, három negyedértékű hang lesz egy csoportban. De ez a szabály mindjárt az elején megdől, mert itt csak két félegységű, rövid hang (| szó,-szó, |) fordul elő. Miért?

Már írtam, hogy a zene a feszültség és a feszültség feloldásának a játéka. Van néhány film, ami nem úgy kezdődik, hogy a címet meg a szereplők nevét lehet olvasni, hanem mindjárt, bevezetés nélkül, valami izgalmas jelenttel kezdődik. A zenének, mint a filmnek is, saját dramaturgiája van. A dráma szintén egy görög eredetű szó, azt jelenti, hogy cselekmény. A zene időbeli folyamata, a hangfokok közötti viszonyok érzékelése is egy cselekmény, azaz dráma.

Ebben a dalban a cselekmény mindjárt feszültséggel kezdődik, még hozzá nagy feszültséggel. Honnan lehet ezt tudni? Először is, a két rövid hang, a szó,-szó (ami nem hármas csoportban van) mutatja ezt. Ezt a trükköt felütésnek, németesen Auftaktnak nevezzük. A felütés mindig furcsa érzést kelt bennünk. Mivel a két rövid hang nem csak egy kis része a hármas csoportnak, feszültséget, elvárást áraszt

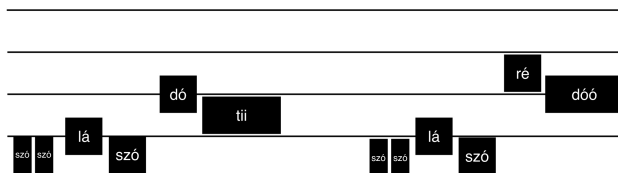
magából. Ha ezt halljuk, akkor rögtön várunk valamire. Ezt a hatást még fokozza a hangfok választása is. A dallam az alsó szó-val kezdődik, ami a zenei drámában, a Dó-családban a nagyfiú szerepének felel meg. Tőle indul a cselekmény – de hová? Énekeld csak: szó-,szó, | lá, szó, dó | tii – stop, csak eddig! Hallható, illetve érezhető, hogy a dallam mozgása a szó-tól a ti-ig tart (szó, $\mapsto$ ti,). A ti a kislány szerepének felel meg.

Megint használhatunk egy hasonlatot. Mivel nem a hangfokok mozognak, hanem a köztük lévő viszonyok okoznak egyfajta állapot-változást (ami viszont absztrakt dolog), segíthet a labdajáték hasonlata. Labdázni lehet állva is, úgy, hogy nem futunk, csak a labda repül ide-oda. Tehát így is leírhatnánk a dallam eddigi dramaturgiáját: a nagyfiú dob egy labdát a többi családtag felé, akik ide-oda passzolják, de a cél az, hogy a végén a kislány kapja meg labdát.

Ez a hasonlat, és a zenei mozgások ilyen részletes leírása nagyon fontos. Senki se tudna jól sakkozni, ha csak a lépéseket ismerné, de az alapvető taktikát nem.

Visszatérve a dallamhoz, az első nagyobb, összefüggő rész a szó-,tól a ti-,ig tart. Érdekes, hogy a zenei mozgást nem az ütemvonalak határolják le. Ha a kottát nézzük, akkor úgy tűnik, hogy igen, de amikor zenét hallunk, akkor nem látunk és gondolunk ütemvonalakra, mégis érezzük, hogy mi a fontos. Ezért most én is elhagyom az ütemvonalakat, hogy a lényeg legyen látható. Ha énekeled, akkor ösztönösen érzed, hogy a ti-nél elfogy a levegő, így ott megállsz, hogy újra levegőt vegyél, illetve energiát gyűjts.

Énekgyakorlat: szó,-szó, lá, szó, dó tii

Mit csinál aztán a kislány a labdával? Természetesen visszadobja a bátyjához, a szó-hoz. A dallam első része megismétlődik, de nem egészen, mert a végén a ti helyett dó-ra végződik: szó,-szó, | lá, szó, ré | dóó. (szó, $\mapsto$ dó) Hasonlítsd össze a kettőt:

| szó,-szó, lá, szó, dó tii, | (szó, $\mapsto$ ti,)

| szó,-szó, lá, szó, ré dóó | (szó, $\mapsto$ dó)

A zenei drámának még nincs vége, annak ellenére, hogy a dallam most a dó-nál megállt. A melódia közeledik a csúcspontjához. Ez a fogalom, csúcspont, most szó szerint értendő, mert a dallam hirtelen a mélyből egészen magasra $\uparrow$ megy - pont úgy, mint amikor egy labda magasra száll. Ezt a nagyfiú (szó) hasonlatával most nehéz elképzelnünk. A nagyfiú egyszer lent van, aztán meg hirtelen fent (alsó szó, $\nearrow$ felső szó). Zeneileg kifejezve, egy oktávval feljebb, az alsó szó,-tól a felső szó-ra vált (|szó,-szó, szó |), hogy aztán meg visszaereszkedjen, de csak a lá-ig (szó-mi-dó-ti,-lá,) (szó $\searrow$ lá,). Most az egész rész összefüggően: szó,-szó, | szó mi dó | ti, lá x |.

A zenei labda most az álmodozó fiúnál (lá) van. Hová, kinek fogja dobni? Megint felfelé repül a labda, a kistestvéréhez (fá), aki viszont rögtön az anyjához (mi) dobja, aki meg a férjének (dó) adja, aztán még pattog a labda egy kicsit (dó-ré-dó), mielőtt megáll az apánál: fá-fá | mi dó ré | dóó x ||.

Ezek a részletes leírások, gyerekes hasonlatok a hangfokok közötti dinamikus erőket teszik érthetővé, amik a dallamot formálják. A sakkozók gyakran elemeznek egy-egy nagy játszmat, úgy, hogy minden lépést újra eljátszanak a sakktáblán. Ezen az úton tudják megérteni, miért így lépett a mester. Ebből sokat lehet tanulni.

Mária a „Dó-ré-mi” dalban elénekelt a gyerekeknek, hogy hogyan lehet dallamot szerezni. Úgy, hogy a zenei téglákat összekeverik. De nem véletlenszerűen, hanem megadott szabályok szerint kell keverni. Erről beszéltünk most, amikor a „Happy Birthday” dal felépítését, dramaturgiáját, cselekményét, azaz időbeli folyását elemeztük, és te, remélhetőleg, elénekelted.

Összefoglalva: elmondhatjuk, hogy a „Happy Birthday” dallama egy oktávnyi zenei térben, az alsó és a felső szó között hangzik fel. Az alsó szó-nál kezdődik, és fokozatosan, de ismételve eléri egy nagy ugrással a felső szó-t. Onnan lassan leereszkedik, és dó-ra végződik. A zenei központot, a dó-t körbeveszi a többi dallamhang. A dal négy nagyobb összefüggő részből áll, amit azonban nem az ütemvonalak határolnak be, hanem a zenei mozgások kezdete és vége. Ezeket a részeket most egyenként ábrázoljuk. Énekelj most el megint (lassan és többször is) a dalt a hangszótagokkal. Gondolj mindarra, amit eddig megbeszéltünk.

1. | szó,-szó, | lá, szó, dó | tii, |
2. | szó,-szó, | lá, szó, ré | dóó |
3. | szó,-szó, | szó mi dó | ti, lá,
4. | fá-fá mi dó ré | dóó ||

Így most két példát ismertél meg, amik megmutatják, hogy a dalok a zenei középpontot mindkét irányból megközelíthetik. Ez hasonlít a bolygók Nap körüli keringésére. A Nap, a középpont vonzása mindig hat.

Bizonyára észrevetted, hogy sokféle hasonlatot használok. Ez fontos, mert a zene nagyon absztrakt, és minden hasonlat csak egy kis részt tud érthetővé tenni. Egy kockának is 6 oldala van. Minden oldal

egy kicsit más. Több szemszögből lehet látni ugyanazt a tárgyat. Ezért használok sokféle rajzot is. Remélem, hogy a sok hasonlat közül találsz olyat, ami segíteni tud neked a zene megértésében.

Fontos, hogy a hangok térbeli elhelyezkedését, pozícióját az emlékezetedbe vésd! Ezért nézd a képet, és mutass mindig arra a hangfokra, amit éppen énekelni fogsz. Az ujjad mozgása fogja a dallam, a zenei hangok közti erők változását láthatóvá tenni. Így most a hallás, a látás és a tapintás együtt fog működni. Énekelj el a két eddig megbeszélt dalt a hangszótagokkal és dúdolva is!

Foglaljuk össze, hogy mit tudtál meg ebben a fejezetben!

Az agyunk a látható információkat tudja a leggyorsabban feldolgozni. Ezért előnyös a zenét képszerűen, vonalas koordinátarendszerben ábrázolni, amiben a hangmagasság horizontálisan jelenik meg. A vízszintes tengelyen az időt lehet megmutatni. Egy vonallal három különböző hangfokot lehet ábrázolni. A hét törzshangot négy vonal segítségével már fel lehet tüntetni. Ebben a vonalrendszerben, amit kottának nevezünk, a hangfokok ábrázolása relatív, azaz attól függ, hogy hol van a kiindulópont, a dó.

Ha a dallam menetének ábrázolása megkívánja, akkor a dó helyét meg lehet változtatni. Ha a dallam a dó vonalát lefelé és fölfelé is elhagyja, akkor előnyös a dó-t a középső vonalra rakni. Ezt a rendszert a középkori szerzetesek fejlesztették ki, ezért lett az énekhang, főképpen a férfi énekhang, terjedelméhez és igényeihez igazítva. Négy vonal elég volt az akkori énekelhető dallamok ábrázolására. A vonalas kottarendszer felbontása nem elég finom ahhoz, hogy a félhangokat ábrázolni tudja, de más jelek segítségével ez is lehetséges. Mi jelenleg még más jeleket nem használunk, mert még a hangfokokat is láthatóvá tesszük.

A félhang-egészhang fogalom valódi lényegének ismerete fontos, mert a zenében létező erőket, feszültségeket reprezentálják. Egy félhang nagyobb feszültséget, egy egészhang kisebb feszültséget testesít

meg. Ezt a szót: testesít, megint szó szerint kell értenünk, mert a fekete zongorabillentyűk fele olyan szélesek, mint a fehérek. A diatonikus, természetes hangsor azt jelenti, hogy a hangfokon (feszültségeken) „keresztül menve”. Ez a hangsor 7 fő hangfokból épül fel, amik egymástól egész- vagy félhang-távolságban állnak. A zongorabillentyűk elhelyezkedése a természetes diatonikus hangsor felépítését mutatja meg.

Mivel a kotta néhány fontos zenei összefüggést nem tud ábrázolni, még egy kiegészítő rajzot, hangoszlopot is fogunk használni. Ezen a rajzon a hangfokok megmutatják a közöttük lévő valódi távolságot, méghozzá a dó központi pozíciójának figyelembevételével.

A zenei mozgásoknak dramaturgiája van. Ezt a cselekményt, eseménysort több részre lehet tagolni. Minden résznek, azaz minden melodikus mozgásnak van kezdete és vége, amik azonban nem egyeznek meg az ütemvonal által megadott tagolással. A kisebb részek logikus összefűzése alkotja az egész dallam struktúráját.

Kapható: Lira, Libri, Publioboox stb.

www.publioboox.com

www.zenecsoda.jimdo.com

www.facebook.com/legyenazeneatied/

Mindent a zenéről!

Az osztrák zenekutató, Heinrich Schenker olyan összefüggéseket, szabályokat ismert fel amik a zene felépítését, struktúráját nagyon pontosan, eddig még nem ismert módon írják le. Ez a könyv, a Legyen a zene a Tiéd!, Schenker fontos felismeréseire alapszik, de annak egyszerű, mindenki számára érthető változatát tartalmazza.

Egy fontos újdonság ebben a könyvben, a sok 387 rajz, illusztráció. Ezek következetesen, a könyv elejétől a végig vannak alkalmazva és könnyítik meg az absztrakt zenei fogalmak megértését.

A másik fontos dolog, ami ebben könyvben nagy szerepet játszik a játékos, kreatív közelítés a zenéhez. Már néhány kevés szabály ismerte után is lehet kreatívan a hangokkal játszani, azaz egy dalt motot szerezni. Ehhez egy konkrét, teljesen kidolgozott útmutató van. Az egyszerű dallamtól a kétszólamú, három-tételes énekdarabig.

Sokan szeretik a zenét, de nem játszanak hangszereken. Semmi probléma, ez nem előfeltétel ahhoz, hogy mindenki megismerje a zene szabályait!

www.publioboxx.com

www.zenecsoda.jimdo.com

www.facebook.com/legyenazeneatied/